מבוי העשוי כנדל. פי׳ רבינו תם שמטותא קטנים פתוחים למטי גדול משני לדדין ואינן זה כנגד זה דאם כן הוו מפולשין וכענין זה הם כרגלי הגדל שיש לו ג׳ שורות של רגלים מיימין ומשמאל והם זה שלא כנגד זה:

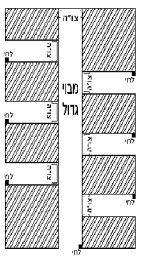

והא ההוא מבוי עקום דהוה בנהרדע׳ ורמו עליה חזיריה דרב. ממאי דתשו נמי לדשמואל לא פריך ויקטרך דלמות דהא דתשו (ג) משום דנהרדעא אתריה דשמואל הוה[1] אבל מדתשו לרב באתריה דשמואל פריך שפיר: **מניח** את הקורה באלכסון. פ״ה משמעת כאן בארוכה וכאן בקצרה והדין עמו שפי׳ כן דאי לא תימא הכי אמאי מניח את הקורה באלכסון הא בעינן קורה לכל הפחות דבוקה ממטי דתמר בסמוך גבי ג׳ יתידות בשני כותלים כו׳ לדברי המתיר אסור ואף על פי שכאן מונח ראשו האחד על גבי המבוי אין סברא לאלף ומ״ת והיכי שרי להשתמש נגד האורך הא אין כאן אלא ב׳ מחיצות וי״ל דאית ליה קורה משום מחיצה ומאן דאית ליה [2]משום מחיצה הוי אפילו דאוריתא כדמוכח בפירקין[3] אי נמי כיון דלידו האחד אורך משתמש [4]לא בקעי בה רבים ולא גזרו ביה רבנן הואיל ובטל לגבי מבוי אע״ג דאית ביה ד׳ על ד׳: **הכל** מודים בבין לחיים דאסור. טעמא משום דלתי הוי אפילו משהו[5] ואתי לאפוקי אבל בקורה דרחבה טפח ליכא למישש אבל אין לפרש דטעמא דרב חסדא משום דסבר קורה משום היכר ולתי משום מחיצה ומשום היכר (ד) ובין לחיים אסור ואינו יכול להשתמש אלא מן המחיצה שלפניה[6] דהא אגב אית ליה לעיל (ד׳ ה.) גבי היה גבוה מכ׳ ובא למעטו לחד לישנא קורה משום מחיצה וכ״ש לחי וקא אמר בסמוך[7] משתברא מלגיה דר׳ יוחנן אמר תחת הקורה אבל בין לחיים אסור ורבא נמי אית ליה בפירקין[8] דתרוייהו משום היכירא ובסמוך מודה רבא דאסור להשתמש בין לחיים היכא דרחב אלעבעה[9]: שאין

אבל זה כנגד זה אימא לא ולרבה דאמר זה כנגד זה אסור הא דרב במאי מוקי לה בזה שלא כנגד זה תרתי למה לי אי מהתם הוה אמינא הני מילי לזרוק אבל לטלטל אימא לא קמ״ל איתמר מבוי העשוי כנדל אמר אביי עושה צורת הפתח לגדול והנך כולהו מישתרו בלחי וקורה א״ל רבא כמאן כשמואל דאמר תורתו כסתום למה ליה צורת הפתח ועוד הא [6]ההוא מבוי עקום דהוה בנהרדעא וחשו לה לדרב אלא אמר רבא [7]עושה צורת הפתח לבולהו להאי[6] גיסא ואידך גיסא מישתרו בלחי וקורה אמר רב כהנא בר תחליפא משמיה דרב כהנא בר מניומי משמיה דרב כהנא בר מלכיו(6) משמיה דרב כהנא רביה דרב ואמרי לה רב כהנא בר מלכיו היינו רב כהנא רביה דרב מבוי שצידו אחד ארוך וצידו אחד קצר פחות מארבע אמות מניח את הקורה באלכסון ארבע אמות אינו מניח את הקורה אלא כנגד הקצר רבא אמר [8]אחד זה ואחד זה אינו מניח את הקורה אלא כנגד הקצר ואימא טעמא דידי ואימא טעמא דידהו אימא טעמא דידי [9]קורה טעמא מאי משום היכר ובאלכסון לא הוי היכר ואימא טעמא דידהו [10]קורה משום מאי משום מחיצה ובאלכסון נמי הוי מחיצה אמר רב כהנא הואיל ושמעתתא דכהני היא אימא בה מילתא הא דאמרת מניח הקורה באלכסון לא אמרן אלא שאין באלכסונו יותר מעשר אבל יש באלכסונו יותר מעשר דברי הכל אינו מניח אלא כנגד הקצר איבעיא להו מהו להשתמש תחת הקורה רב ורבי חייא ור׳ יוחנן אמרו [11]מותר להשתמש תחת הקורה שמואל ורבי שמעון בר רבי ור״ש בן לקיש אמרו אסור להשתמש תחת הקורה לימא בהא קמיפלגי דמר סבר קורה משום היכר ומר סבר קורה משום מחיצה לא דכולי עלמא קורה משום היכר והכא בהא קמיפלגי דמר סבר היכירא מלגיו ומר סבר היכירא מלבר ואיבעית אימא דכולי עלמא משום מחיצה והכא בהא קמיפלגי דמר סבר חודו הפנימי יורד וסותם ומר סבר חודו החיצון יורד וסותם אמר רב חסדא הכל מודים בבין לחיים שאסור בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא נעץ שתי יתידות בשני כותלי מבוי מבחוץ והניח קורה על גביהן מהו א״ל לדברי המתיר אסור לדברי האוסר מותר רבא אמר לדברי האוסר נמי אסור דבעינן קורה ע״ג מבוי וליכא איתיביה רב אדא בר מתנה לרבא[12] היתה קורתו

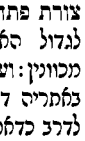

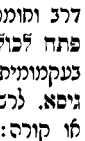

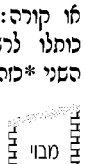

משוכה

כותל הקצר אומר מותר להשתמש ברשות הרבים לפי שאין אותו העודף דומה שיהא מן המטי: שאין באלכסונו יותר מעשר. שהמבוי קצר לרחבו הרבה ואין ברוחבו ובארבע אמות הנמשכין להצטרף יותר מעשר: אבל יש באלכסונו יותר מעשר. נמצא פתחו רחב מעשר שהרי כל תחת הקורה הוי פתח: מהו להשתמש תחת הקורה. אכל מצותות קאי: קורה משום מחיצה. ותולו הפנימי יורד וסותם הלכך אסור דמן המחילה ולפניה בעי אשתמושי: מר סבר היכירא. להגך מגוואי בעינן ולד הפנימי הוי להו היכר ואסור להשתמש מן ההיכר ולמוך: מלבר. לגבי רשות הרבים דהיינו לד החיצון: מר סבר חודו הפנימי יורד וסותם. נמצא תחת הקורה מן המחילה ולחוץ ואסור: הכל מודים. במבוי שאין בו קורה והכשירו בלחי שאסור להשתמש בין לחיים כלומר כנגד הלחי והאי דנקט בין לחיים אמצותות עובדא קאי: נעץ שתי יתידות. קבלי״ם נעוצות בכותל בעודנו שלגד רשות הרבים ונמצאת קורה שעליהן טולנת ונמשכת לחוץ יותר מן הכתלים וחודה הפנימי דבוק וסמוך לכותל* כזה: לדברי האוסר. להשתמש תחת הקורה בכל מצותות דטעמא משום חודו הפנימי יורד וסותם: מותר. כאן להשתמש במבוי הזה אגב הך קורה שאינה על גבי מבוי דכיון דחודו הפנימי סותם נמצאת תחתית הקורה דבוקה לכתלים ותחתיה מעליתא היא: לדברי המתיר. להשתמש תחת הקורה אלמא חיצון יורד וסותם אוסר כל המבוי הזה עד שיבטלו קורה אחרת לתן הסתימה המחברת לכתלים ויש אויר ביניהם והכא לאו מחילה ממש הוא להכשיר הפסק אויר שמכאן ומכאן ע״י לבוד: מכל צד מלעשות פעמיים צורת הפתח ולחי באמצע [הר״ח בן הרי״ק] (גליון), ועי׳ בילקו״מ: **ט)** נדצ״ל **ולפנים** **ע)** בדפו״י נוסף כאן ״גבי היה רחבה מ׳ רבא למעטו״ ועי׳ ״עב״ן שהגיה דצ״ל **גבי מקום שאין בו ארבעה** (ועי׳ מהרש״א ובקרני ראם שם), ועי׳ רי״ף ומלחמות ורשב״א לקמן ט ע״א פלוגתת הראשונים בדעת רבא ברחב הלחי ארבעה ועי׳ גאון יעקב שם:

חשק שלמה על רבינו חננאל **א)** [גרלא לע״ל ופוגיא דגמ׳ כי דלא קורה משום היכר הוא הכי קמיל לה דהכירא מלגבי ולא דהכירא מלגבי מחיצה לא מחיצה ממש הוא להכשיר הפסק אויר שמכאן ומכאן ע״י לבוד ומ״ת משום מחילה כו׳].

מסורת הש״ס עם הוספות

א) [נעיל ו:], **ב)** [נעיל ה. וש״נ], **ג)** [סס], **ד)** פי״ב ה״ב, **ה)** ויקרא יא מב, **ו)** גיטין פא., **ז)** יב:, **ח)** לקמן יד:, **ט)** דף ט ע״א.

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ מסמי׳ דרב כהנא בר מלכיו (מסמיה דרב כהנא רביה דרב וכו׳ רביה דרב) מא״מ וא״נ ס״א מסמיה דרב כהנא רבה ואמרי לה רב כהנא בר מלכיו היינו רב כהנא רבה: **(ב)** **רש״י** ד״ה ועוד הא הוא מבוי עקום דהוה: **(ג)** **תוס׳** ד״ה והא הוא וכו׳ דהא דתשו לדשמואל משום: **(ד)** ד״ה הכל וכו׳ קורה משום היכר ולתי משום מחילה ומשום הכי בין לחיים אסור דאינו יכול:

גליון הש״ס

ברש״י ד״ה נדל. כדתניא בתורת כהנים. והוא מגולין דף סז ע״ב: **תוס׳ ד״ה מניח את הקורה. משום מחיצה הוי אפי׳ דאורייתא.** עי׳ לקמן דף פו ע״א מד״ה קורה: **בא״ד לא בקעי.** עי׳ בר״ן פ״ק דסוכה דף נלא ע״א ד״ה גרסינן:

ליקוטי רש״י

נדל. שרק שיש לו רגלים מלאשו ועד זנבו לכאן ולכאן ויקרין ליעקיד״ש [ויקרא יא, מב] מלה רגלים קורין לו [חולין סז:]. **מבוי עקום.** שני פתחיו מפולגין לרשות הרבים אחת [לעיל ו:].

הגהות וציונים

א) בכת״י וראשונים **מחד** גיסא (או **מהאי** גיסא): **ב)** גם לרב חסדא פריך [ת״י] (גליון), ועי׳ חידושי הר״ן (וביד דוד): **ג)** בדפו״י **והשתא** אשמעינן **רב כנגדו** ואפי׳ הכי וכו׳: **ד)** רש״ל מ״ז [ע״ש, וכן ליתא בכמה דפו״ר] ועי׳ במהרש״א (גליון), ועי׳ יד דוד ובדק״ס לעיל ע״א אות ו: **ה)** צ״ל מינה **מישתמע** [כלומר דברי רב למושרי חצר נשמעים אף מן הברייתא ואפילו וכו׳] (יד דוד ע״ש ובממ״נ, רש״ש ועוד) וכ״ה בכת״י וברוב הדפו״י, ועי׳ מהרש״א ובנמוקי הגרי״ב שם ובדק״ס (וע״ע בילקו״מ): **ו)** נראה דיש להוסיף **והשני** והאחרים (וכ״ה בראשונים מעתיקי לשון רש״י, ע״ י הלשון בפי׳ רבינו יהונתן, מס״נ), ועי׳ מהרש״ל ובילקו״מ, וע״ע ריטב״א ובתוס׳ הרא״ש ותור״פ ובמאירי ור״ן ובב״י ס״ סשד בדעת רש״י בצורת מבוי זה: **ז)** **לצד רשות** הרבים (כת״י ודפו״ר). איפכא מסתברא דטוב לעשות צורת הפתח בפילושו לרשות הרבים ובעקמימותו לחי וא״ש לשמואל לפירוי שני של רש״י א״נ יותר בקל הוא לעשות צורת הפתח בעקמימותו ולחי אחד לעשות צורת הפתח ולחי באמצע [הר״ח בן הרי״ק] (גליון), ועי׳ בילקו״מ: **ח)** נדצ״ל **ולפנים** **ט)** בדפו״י נוסף כאן ״גבי היה רחבה מ׳ רבא למעטו״ ועי׳ ״עב״ן שהגיה דצ״ל **גבי מקום שאין בו ארבעה** (ועי׳ מהרש״א ובקרני ראם שם), ועי׳ רי״ף ומלחמות ורשב״א לקמן ט ע״א פלוגתת הראשונים בדעת רבא ברחב הלחי ארבעה ועי׳ גאון יעקב שם:

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [לקמן יד.], **ב)** [לקמן יד. עז: עו. פז: קוקס כב.], **ג)** [קוקס עז:], **ד)** שבת ח: לקמן עו. פה: פז: קפ:, **ה)** שבת עו., **ו)** [יומא מז. ב"ק מב.], **ז)** ע"ז עג. גמורות כב. כג., **ח)** [עי' רש"י בע"ז עג. בד"ה מלא המארץ לפרש מלה זו], **ט)** לקמן דף יג., **י)** לעיל ה., **כ)** בשבת שם [לף ע.], **ל)** שבת ז:, **מ)** לקמן בריש ע"ב, **נ)** לעיל ה ע"א.

תוספות ישנים

א) וה"ה דה"מ לשמו' לרבא סבר משך מבוי בל' וכן הוה מלי לאוקמא פלוגתא דשלפי' עד סוף המבוי לרשב"ג דאמר לבוד לא הוי גלאה מבפנים:

גליון הש"ם

גמ' א"ל פוק תני לברא. שבת דף קו ע"א גילה דף יב ע"ב ויומא דף מג ע"ב:

ליקוטי רש"י

לבוד. לשון לבוד כמו סניף דבר קלר שהוסיפו עליו והאריכוהו [לעיל ד:]. פוק תני לברא. לטעות הוא [סנהדרין סב.]. מקום שאין בו ד'. רומז ושומר בין הר"י לרה"ר יש לנו היכר כגון גדוה מן הארץ ג' ואילו היה רוחב ד' היה נקרא רשות לעצמו והוא כרמלית ואסור לכאן ולכאן אבל עכשיו נקרא מקום פטור ומותר לכאן ולכאן לכתף עליו משאוי שלהן. ובלבד שלא יחליפו. דרבנן היא דאילו מיגמא ליכא דגזינן עקירה מרשות זו והנחה לרשות זו והכא עקיקה מרה"י גמורה והנחה למקום פטור ועקירה ממקום פטור והנחה לרה"ר [לקמן עז:]. צריך לחי אחר להתירו. שהלחי המתיר את המבוי סתמיה נגד האסקופה וזקוף עליה וקסבר אסור להשתמש נגד הלחי מחוץ לתחום הפנימי ולפנים הוי היכר הממילה [שבת ט.]. ונישור. כלומר נתחזק ומיתוסף אישורו. ולשון ניעור כלים אשר יעור משכנו (זכריה ז) כמו (אבות פ"ג מ"ד) הניעור בגילה וכל היכא דתני מלא מין את מינו וניעור הייגו פירוסה ויש שמפרשין וניעור נוער מחורתו לאשורה ונדבק בחבירו ונתחזק וא"ל נוער מינעני ליה [ע"ז עג.].

הגהות וציונים

מ) [בערוך ערך גד שני גריס גוד] (גליון), רע"י פי' ר"ח: **נ)** [בשבת איתא רב **חמא** בר **גוריא**] (גליון): **ג)** מדבריו נראה דבין לחיים דינו ממש כמקום פטור ומותר לטלטל ממנו אף לרה"ר וקשה היאך יתבטל עם רה"ר הא כיון שעומד בין כותלי המבוי ומוקף ג' מחיצות רשות היחיד גמורה היא מן התורה דקי"ל ג' מחיצות דאורייתא ולא אמרו לחי אלא להחמיר (תור"פ, רשב"א, ריטב"א, ר"ן), ועי' מה שתירצו בדעת רש"י בכמה אופנים: **ד)** צ"ל הכל דיבור אחד עם הדיבור הקודם (רש"ש) וכ"ה בדפו"ר. ובסוה"ד הנוסח בדפו"ר **במל' לכאן ולכאן**: **ה)** צ"ל **ארבעה** על **ארבעה** (בדפו"י ד' על ד'): **ו)** צ"ל **משכחת** פלוגתא (מהרש"ל בדפו"ר): **ז)** גי' רש"ל במשך ד' **או ברחבים** ד' (גליון):

ערין משפט

נר מצוה

נב א ב מי' פי"ז מהל' שבת הלכה כד טוש"ע ס"ח סי' שסג סעיף כה: **נג ג** ד מי' שם הלכה יא סמג עשין לרבנן ג טוש"ע ס"ח סי' שפה סעיף ד:

רבינו חננאל

אוקמא בפלוגתא. **רבא אמר** לדברי הכל מבוי אסור בעינא קורה ע"ג מבוי וליכא ומותיב עליה רב אדא מהא דתניא היתה קורתו משוכה או תלויה פחות מג' אין צריך קורה אחרת. ג' צריך קורה אחרת. **רשב"ג אומר אם יש ביניהן ארבעה צריך קורה אחרת** ואמרינן מאי משוכה לאו משוכה חדץ למבוי ונתונה ע"ג יתידות כי האי גונא. וקתני דאם הקורה נתונה בפחות מג' אין צריך קורה אחרת. ומותר לטלטל במבוי. ומשני רבא לא אידי ואידי בין משוכה בין תלויה מבפנים של מבוי הוא מיהו משוכה מרוח אחת כגון שנתן קורה ע"ג אחת כגון שנתן קורה ע"ג המבוי ויוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל שכנגדה במבוי פחות מג' שפחים כלבוד דמי וכאילו ע"ג ב' כותלין היא נתונה ואין צריך קורה אחרת וכו'. **תלויה** כגון שזו הקורה תלויה באמצע מבוי ואינה נתונה לא בכותל זה ולא בכותל זה אם היא בפחות מג' שפחים מיכן ומיכן אין צריך קורה אחרת. דקי"ל דאמרינן לבוד מב' רוחות. **רב אשי אמר משוכה והיא תלויה היכי דמי** כגון שנעץ ב' יתידות עקומות כגון עקומית של אגמון שאין בגובהו ג' ולא בעקמימותו ג' ותלה הקורה בחבל ביניהן והיא תלויה ומשוכה כלומר רחוקה מב' כותלי המבוי וקי"ל דאמרינן גוד אסיק מחיצה מן הקורה ולמעלה. ותוב אמרינן חבוט רמי ביתידות כדי להראות כאילו נתפשטה עקומית להשוות לקורה כדי שתהיה הקורה על ב' הכתלים. וקי"ל כרבא דהא רב אשי דהוא בתרא מתרץ למתניתא דא כוותיה. כיון דאמר רבא בין הקורה ובין הלחיים מותר להשתמש. א"ל רב אשי ז) דהוא הונא בריה דרב יהושע אוג לא תסברין דבין לחיים אסור **והא [אמר] רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מבוי שרצפו בלחיים פחות פחות מד'.** פי' כותל של מבוי בכל [שיערו] פחות מד' שפחים מרחיב בערבי הכותל כשיעור שפח ונראה לחי. וכך מושך בענין הזה רוב אורכו של מבוי. וא"ר (יוסי) [יוחנן] בבה"ג באנו למחלוקת רשב"ג ורבנן שחולקין בהא דתניא היה קורה משוכה או תלויה פחות מג' א"צ קורה אחרת כו'. עד כ"ע בין לחיים אסור רשני (רבה) [רבא] במבוי שפחות לכרמלית משום דמצא

חשק שלמה על ר"ח

ז) ד' רבינו בכלן אם לא עגיה בדבריו כמ"ש בגמרא אינו מובן כלל (אולי דני אחתת היה לו בכלן וע"ש):

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין ט.

משוכה. משמע רחוקה היא מן הכתלים: **או תלויה.** שאין לאשה מונחים על גבי הכתלים אלא תלויה באויר שקצרה משתי רוחותיה וכגון שנעץ קנה כל שהוא באמצע פתח המבוי ונתן על גבו את הקורה *כזה: רבן שמעון סבירא ליה בכל דוכתא פחות מד' כלבוד דמי:

משוכה מבחוץ. שנמשכה לתוך רשות הרבים כגון הלי בעיין לעיל דשתי יתידות: **תלויה מבפנים.** שקצרה משתי רוחות ואינה מגעת לכתלים אלא נתלית באויר ואמרינן לבוד להאריך לאשה: **אידי ואידי מבפנים.** ותרוייהו בקורה קצרה עסקינן: **משוכה מרוח אחת.** לאשה אחד על הכותל ולאשה השני אינו מגיע לכותל שכנגדו: **רב אשי אמר.** משוס ג' רוחות לא איצטריכא ליה דכיון דתנא משוכה מרוח אחת הוא הדין משתי רוחות אלא הדא קתני משוכה והיא תלויה שקצרה היא מהגיע לכתלים ועוד שתלויה היא למעלה מגובה כותלי המבוי: **והיכי דמי כגון שנעץ שתי יתידות עקומות על גבי ב' כותלי מבוי.** ועקמימותיהן נוטות זו כלפי זו להיותן סניף להאריך הקורה

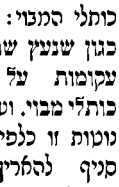

משני לדיה כשתנתן עליהם והם עצמם אינם ראויות להכשר קורה שאין בהן רוחב טפח כשיעור הכשר קורה דמתניתין [ב]: **ואין בעקמומיתן שלשה.** ואיכא למימר לבוד מלאשי הקורה ולכתלים ואין בגובהן של יתידות ממעל לכתלים שלשה טפחים דלי הוה בגובהן שלשה טפחים הוה מיפסלא דקורה על גבי כתלים בעינן אבל השתא בפחות משלשה אמרינן חבוט השפל כאילו מונחת על הכותל: **לבוד.** לשון סניף להאריך ובלע"ז אפש"ק: **נידון כברמלית.** ואסור לטלטל שם: **מתניתא מילתיה דרבי יוחנן.** דאמר פוק תני לברא אלא מותר הוא אתתא קורה קאמר ליה דקסבר חודו החיצון יורד וסותם: **אבל בין לחיים.** במבוי שאין שם קורה מודה לאסור: **מקום שאין בו ד' על ד'.** ועומד בין רשות הרבים לרשות היחיד הואיל וליכא מקום חשוב לאו רשות באנפי נפשיה הוא ובטיל להכא ולהכא והיינו מקום פטור: **לכתף עליו.** משאות: **ובלבד שלא יחליפו.** דלא לימרו דקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד ואתי למישרי הוצאה בשבת ובין לחיים נמי אפילו משבת ליה מקום בפני עצמו בטל להכא ולהכא ושרי [ג]: **בגובה שלשה.** דמיגכרא אבל בין לחיים דלא מיגכרא דוכתא לי שריית לטלטל התם אתי להחליף ולאפוקי לרשות הרבים: תוך הפתח. כגון מבוי שיש פלימין רחבים לפתחו מכאן ומכאן והן הן לחיים שלו צריך להעמיד לחי אחר מבחוץ אם ירצה להשתמש בין הפלימין: **דאית בהו ארבעה.** ברוחב הפלימין במשך המבוי לכל ד' רשות באנפי נפשיה היא וכרמלית היא ומדרבנן אסורה: **לברמלית.** לבקעה דשייך ומלטרף למיגו שחולה לו: **יציבא.** אזרחי: **מצא.** כרמלית שבין לחיים שלא היה בו שיעור כרמלית: **את מינו.** שחולה לו: **וניעור.** נתחזק על ידי מינו וניעור משנתו שהיה בתחלה בטל אצל שאינו מינו ודוגמתו בבכורות (ד' כב.) טומאה שבטלה וחזרה וניעורה.[ד] אבל פחות לרשות הרבים שלא זה מינו ולא זה מינו ולכאן ולכאן בטולה: **ואת לא תסברא דבין לחיים.** לר' יוחנן אסור: **והאמר ר' יוחנן מבוי שרצפו בלחיים.** במשך המבוי מרחשו לגד סופו בשמים ושלש אמות: **בפחות מארבעה.** שאין בין לחי ללחי ד' אבל יש ביניהן ג': **באנו למחלוקת רבן שמעון ורבנן.** דאיפלגו לעיל במשלשה ועד ד' אי אמרינן לבוד או לא מאותו מחלוקת אנו למידין שאף בהכשר מבוי זה יש מחלוקת ביניהן ורבי יוחנן לא מפרש מילתיה והשתא קא מפרש רב הונא בריה דרב יהושע דעל כרחיך הא דקאמר רבי יוחנן דשייכא פלוגתא דרבן שמעון ורבנן הכא לא משכחת לה אלא בתשמיש שכנגד הלחיים לרבן שמעון הוי כולהו כחד לחי ואין משתמש במבוי אלא עד חודו הפנימי של לחי הפנימי אבל משם ולחוץ הוי בין לחיים ואסור ולרבנן לא הוי כחד לחי ובלחי החיצון משתרי מבוי ומותר להשתמש בכל המבוי עד חודו הפנימי של חיצון לכנגד חיצון לחודיה הוי בין לחיים אלמא לרבי יוחנן בין לחיים אסור דאי בין לחיים מותר מאי שייכא פלוגתייהו דרבן שמעון ורבנן להכא בין הוי כולהו כחד בין לא הוי כולהו כחד כנגד כולם הוא משתמש:

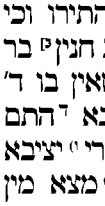

שאין בגובהן שלשה. ואם תאמר והא אמרי' בסוכה פרק היסן (ד' כב.) דכי יש ברחבו טפח אמרי' חבוט ורמי אפילו ביתר מג' וקורה דרחבה טפח[ה] נימא נמי חבוט ורמי אפילו גבוה מג' ובלאו הכי קשה אמאי לא שרית אפילו ביתר מג' כיון דקורה תוך עשרים וי"ל דהכא בעינן קורה על גבי מבוי וביתר מג' לא הוי היכר תדע דהא משוכה מבחוץ אפילו בפחות מג' לא אמרינן לבוד: **תוך** הפתח צריך לחי אחר להתירו. לאו משוס דנחשב כמבוי בפני עצמו דאין מבוי ביתר בלחי וקורה אלא אם כן ארכו יתר על רחבו ובתים וחצירות פתוחין לתוכו [ו]:

ורבא התם הוא דפתוח לכרמלית. ואם תאמר בפרק קמא דשבת (ד' ו.) גבי אחרים אומרים אסקופה משמשת שתי רשויות פתח פחות כלפנים פתח נעול כלתוך ופריך[ז] מהא דאמר רב צריך לחי אחר להתירו ומשני הכא באסקופה מבוי עסקינן ואמאי לא משני התם דפתוחה לכרמלית וההוא דאחרים בפחות לרה"ר וי"ל דאי בפחות לרה"ר כיון דאין בו ארבע על ארבע[ח] הוי מקום פטור[ט] ואפילו פתח נעול נמי כלפנים ותדע דלאבאי נמי לוקמא בגובה אלשה דהוי מקום פטור כדאמרינן לעיל אלא משום דאם כן אפילו נעול נמי: **לרשב"ג** דאמר לבוד משתמש עד חודו הפנימי. זו אינו מדברי רבי יוחנן דהא רב אשי[מ] מפרשה בע"ז ואם תאמר אם כן מאי פריך לרבא הוא יפרש דפליגי שרצפו בלחיים רחבים ארבעה דרבא מודה לעיל ברחבים ארבעה דאסור ואפילו באין רחבים ד' פליגי ומשכחת[נ] פלוגתא דרשב"ג אומר לבוד והרי בין כולם יש ד' ואסור להשתמש כנגדו ולרבנן דאמרי לא אמרינן לבוד משתמש עד חודו החיצון של לחי החיצון ו"ל (א) כיון דכשאין כ"א ג' לחיים וכבל ג' משהו ושניהם רצופים בפחות מד' לא משכחת פלוגתייהו דרשב"ג ורבנן ולא משכחת פלוגתייהו אלא כשיש ד' הוה ליה לרבי יוחנן לפרושי בתמיהה בהדיא מבוי שרצפו בלחיים בפחות מד' בשבת ד'[ז] אע"ג דרב אשי מוקי לה בשבת ד' אמות כיון שאמר ר' יוחנן מבוי שרצפו הוי כאילו פירש בהדיא ד' אמות דמשבת מבוי ד' אמות[ס]: **ולרשב"ג**

רבא א"ר יוחנן מבוי שרצפו בלחיים פחות פחות מד'. פי' כותל של מבוי בכל [שיערו] פחות מד' שפחים מרחיב בערבי הכותל כשיעור שפח ונראה לחי. וכך מושך בענין הזה רוב אורכו של מבוי. וא"ר (יוסי) [יוחנן] בבה"ג באנו למחלוקת רשב"ג ורבנן שחולקין בהא דתניא היה קורה משוכה או תלויה פחות מג' א"צ קורה אחרת כו'. עד כ"ע בין לחיים אסור רשני (רבה) [רבא] במבוי שפחות לכרמלית משום דמצא

ולרשב"ג להוי כנראה מבחוץ ושוה מבפנים. פ"ה דמסתמא דלמי קמא משכו קימעא כלפי חוץ שכן דרך כל מעמידי לחי שמושכין קצת כלפי חוץ כדי שירלה מבחוץ ומבפנים שהוקבע לשם לחי ויותר נראה לפרש שמשכו קצת כלפי פנים דהא משמע בכולי שמעתא דצבי למישרי לרבנן על חודו החיצון של לחי והיכי הוה שרי אי מושכו כלפי חוץ דהייגו לרשות הרבים דאיך יתיר את רה"ר דסתם מבוי אורך כתליו שוין:

כותל שצדו אחד כנוס משל חבירו בין שנראה כו'. כאן פ"ה ששקע הכותל מלפניו ועליו פירש נראה מבחוץ שמשך כל הלחי לחוץ וחודו הפנימי נכנס בעובי הכותל ואינו נראה מבפנים אלא מבחוץ ונראה לדבר שיהא לעניין בלחי שמעמידין אצל כותל ודבר להעמידו לצד פנים ומייתי לה נמי אמבוי שרצפו בלחיים דהיינו לצד פנים אצל הכא מיירי בכותל שנילו אחד כנוס משל חבירו ודבר לעשות בין כענין זה כשיש שני מבואות זה אצל זה או בית ואצר אצל המבוי שפעמים מאריכין כותל שאצלו יותר מכותל המבוי ומה שפירש כאן ניחא טפי דלפי' הקונטרס לעניל קשה דאי חשיב נראה מבחוץ כשהלחי לצד הפנימי (ה) היכי משני לקמן בנכנסין כותלי קטנה לגדולה אכתי נראה מבחוץ הוא דגיפופי גדולה נראין שהן עובי כותלי קטנה ומה שנכנס לתוך הגדולה הוי כלחי שפירש הקונטרס ואין לומר בנכנסין ארבע אמות שיולאין מתורת לחי דאין זה שייך בחצר[1] ומיהו אי הוי דווקא הא דאמר לקמן[2] בעשר ושני טפחים סגי אחי שפיר דמיירי כשאין (ו) בעובי טפח וליצ"ל מייחד שיש היכר איזו הס כותלי קטנה כגון שכותלי קטנה הולכים בשיפוע ממזרח למערב כמו שעושין לכתלים בראשיהן וכותלי גדולה שיפועם מלפון לדרום: **אי** לא סבר לה למה ליה למתנייה. תע"ג דבפ' יולא דופן (נדה ד' מו:) אשכחן רבי יוסי דתני בריתא דסדר עולם ולא סבר לה יש לומר דהיינו דברי הראשונים ממנו אבל דברי דבר פלוגתא לא תני: רבי אבל חודו הפנימי נראה מבפנים שעבי בולנו לתוך רוחב המבוי כזה [א] הפנימי (ב) נכנס בכותלי המבוי ואינו נראה מבפנים אלא דומה כמוסיף על אורך הכותל אצל מבחוץ ניכר מכותל המבוי שהרי נמשך להלאה מרוחב הכותל[3] כזה [ב]: עמוד שקורין פלי"ר: בין. שכיסתו בין שנראה מבחוץ ושוה מבפנים. הרבים כזה: [ד] סבר לה שנפרצה ואע"ג דשוה לגדולה קטנה נמי תשתרי. מבפנים שהעומד במבוה רואה כל כתלי אורכה אין שאין שם מכותל רחבה לפילאותיה כלום והוי מלואה הרי מבחוץ בתוך הגדולה נראין לה שיורין (ד) וכותל זה מכאן ומכאן אותו עודף שהגדולה עודפת על הקטנה דהא גדולה בהו מתשתרי משום דלדידה נראית מבפנים: בנכנסין בותלי קטנה. ובוטנין לתוך הגדולה בשתים וג' אמות דהכי גדולה שעומדין מאחרי פירלת הקטנה נראין אלא מאותו כותל היו כזה[ה]: ונימא לבוד ותשתרי. כזה כותלי הקטנה אורך הגדולה דהכל אלא מעט פחות ג' טפחי' ולבוד הקטנה של גדולה טובא. טפי משלשה שהיתה גדולה רחבה מן הקטנה הרבה: קטנה בעשר וגדולה בי"א. אמין גדולה עודפת על הקטנה אלא אמה אחת הרי שלשה טפחים לכאן ושלשה טפחים לכאן ועודי כיסות הכתלים ממעטין את השלשה מכל לד דאיכא לבוד: במופלגין מכותל זה בשנים ומזה בארבע. אלא היתה קטנה מכוונת כנגד אמצעיתה של גדולה אלא משהה שני טפחים לצד אחד ויש מהאמה עודפת שני טפחים לכאן וארבעה לכאן והכיסות דקות ונשאר מצד אחד יותר משלשה ריוח: ונימא לבוד מרוח אחת. והרי כאן שיור אחד נראה מבחוץ ותשתרי היה קטנה דישוויה להאי פירלה פתח דהא עשר הוא דהוא: רבי

רב אשי אמר כגון שרצפו בלחיים פחות פחות מארבעה במשך ארבע אמות לרבן שמעון בן גמליאל דאמר אמרינן לבוד הוה ליה מבוי וצריך לחי אחר להתירו ולרבנן דאמרי לא אמרינן לבוד לא צריך לחי אחר להתירו ולרבן שמעון בן גמליאל להוי כנראה מבחוץ ושוה מבפנים[ו] מידי הוא טעמא אלא לר' יוחנן הא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן נראה מבחוץ ושוה מבפנים אינו נידון משום לחי [ו] איתמר נראה מבפנים ושוה מבחוץ נידון משום לחי נראה מבחוץ ושוה מבפנים רבי חייא ורבי שמעון ב"ר חד אמר [א] נידון משום לחי וחד אמר אינו נידון משום לחי תסתיים דר' חייא הוא דאמר נידון משום לחי דתני [ז] רבי חייא כותל שצידו אחד כנוס מחבירו בין שנראה מבחוץ ושוה מבפנים ובין שנראה מבפנים ושוה מבחוץ נידון משום לחי תסתיים ורבי יוחנן מי לא שמיע ליה הא [ז] אלא שמיע ליה ולא סבר לה רבי חייא נמי לא סבר לה האי מאי בשלמא ר' יוחנן לא סבר לה משום הכי לא תני לה אלא ר' חייא אי איתא דלא סבר לה למה ליה למיתנא אמר רבה בר רב הונא נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי אמר רבה [ח] ומותבינן אשמעתין [ט] חצר קטנה שנפרצה לגדולה גדולה מותרת וקטנה אסורה מפני שהיא כפתחה של גדולה ואם איתא קטנה נמי תשתרי בנראה מבחוץ ושוה מבפנים אמר ר' זירא בנכנסין כותלי קטנה לגדולה ולימא לבוד ותשתרי וכי תימא דמפלגי טובא והא [ט] תני רב אדא בר אבימי קמיה דר' חנינא [ז] (ח) קטנה בעשר גדולה באחת עשרה אמר רבינא במופלגין מכותל זה בשנים ומכותל זה בד' ולימא לבוד מרוח אחת ותשתרי רבי

יוחנן דשיכא פלוגתייהו דרבן שמעון ורבנן להכא כגון דהוה משך רלישה זו ד' אמות באורך המבוי: לרבן שמעון. יש לבוד בפחות מד' והוה ליה חד לחי ואמרינן לעיל (ד' ה.) ד' אמות נידון משום מבוי ויצא מתורת לחי: **וצריך לחי אחר להתירו.**[ד] מבוי זה שבין לחיים אצל מלחי הפנימי ואילך מיהו שרי לטלטולי במבוי דלהתהו ולאי נראה לחי ועודיו נידון להם בלחי ומיתר בו מבוי כך שמעתי ולי נראה שאפילו מפנימי ולפנים אינו מיתר דלחי הפנימי (ולפנים[ה]) לרבי יוחנן[ו] אינו מתיר כלל אצל לרבנן כל חד וחד באנפי נפשיה הוא ומשתרי מבוי בלחי קמא: ולרבן שמעון. נהי נמי דכולי חד הוא ומידון משום מבוי אפילו הכי היכי שמע רבי יוחנן מדרבן שמעון דבעי לחי אחר להתירו ליתתרי האי מבוי בנראה מבחוץ ושוה מבפנים כשהלחי לצד הפנימי ואין נראה לצד המבוי אלא לעומדי' אחורי המבוי היכי משני לקמן: (ו) **בא"ד** בנעשר וב' טפחים סגי אחי שפיר דמיירי כשאין בארכן טפח. נ"ב פי' בחוזכן של כותלים הנכנסין לקטנה[ז] אין בחוזכן טפח ולא חשיב אם בכותל עצמו אם לא בלחילת טפח:

מבוי שהוא גבוה

[1] נראה מבפנים ושוה מבחוץ

[2] נראה מבחוץ ושוה מבפנים

לדעת התרש"ל נ"ח פ' שם"ג ומ"ל שו"ת פי' ק"ז

[3] נראה מבחוץ ושוה מבפנים

לדעת נ"י

[4] כנוס מאחריו

[5] כנוס מלפניו

חצר קטנה

חצר גדולה

חצר קטנה

חצר גדולה

לבוד

לבוד

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [סוכה יט.], ב) לקמן טו. [תוספתא פ"א], ג) [קידושין דף נ: וש"נ], ד) [נעיל דף ח. וש"נ], ה) לקמן יב. ע"ש, ו) עי' תוס' לעיל ה: ד"ה אינו (ובגליון הש"ס שם), ז) דף י ע"א.

הגהות הב"ח

(א) גמ' קמיה דר' חנינא בר פפי קטנה בעשר: (ב) רש"י ד"ה נראה מבחוץ וכו' וחודו הפנימי נכנס בעובי כותל המבוי: (ג) ד"ה מי לא שמיע וכו' הכא נמי היכי משתיימת מינה: (ד) ד"ה חצר קטנה וכו' לה שיורין מכותל זה: (ה) תוס' ד"ה כותל וכו' דאי חשיב נראה מבחוץ כשהלחי לצד הפנימי ואין נראה לצד המבוי אלא לעומדי' אחורי המבוי היכי משני לקמן: (ו) **בא"ד** בנעשר וב' טפחים סגי אחי שפיר דמיירי כשאין בארכן טפח. נ"ב פי' בחוזכן של כותלים הנכנסין לקטנה[ז] אין בחוזכן טפח ולא חשיב אם בכותל עצמו אם לא בלחילת טפח:

הגהות מהר"ב רגשבורג

אן רש"י ד"ה בין שכניסתו נראית בפנים וכו'. נ"ב עי' מהרש"ל והגיוריס נדפסו בטעות וכבר הארכתי בזה בחידושי. ושוב ראיתי בקרבן נתנאל בפרקין סי' יא מקנס על נכון. והנה הגם סוף מסכת עירובין מלוריים שם:

הגהות וציונים

(א) בכת"י נוסף **ונשתרי**: (ב) בדפו"ר נוסף הא **מתניתא דר' חייא** (וכ"ה ברש"י, והפסק הנקודה צ"ל אחרי תיבות "דר' חייא"), אחרי תיבות "דר' חייא", (ג) צ"ל לחי אחר **להתיר** דק"ס): (ד) נ"א קמיה דר' חנינא **ואמרי לה קמיה דר' חנינא בר פפא** (גליון): (ה) תיבה זו ליתא בכל הדפו"י (ונראה דמלעיל בסמוך בא לכאן בטעות): (ו) כלומר אליבא דרשב"ג, ונמשך הכל אדלעיל ד"ה לר"ש (מראה אש, ועי' אות ד שהד"א): (ז) עי' הגהות מהר"ב רגשבורג (כאן בגליון) שהציורים ברש"י לפנינו משובשים ועי' בקרבן נתנאל על הרא"ש פלוגתא בצורת ציור זה: (ח) בדפו"ר נשמט מכאן תיבת "כזה" ונדפס בטעות למטה בשורה שאח"כ והוא שיבוש דהציור שלמטה שייך לכאן (וכ"ה בהגון בכל הדפו"י ועי' מהרש"ל): (ט) צ"ל דהדר **הוו גיפופין** נראין מבחוץ (ותיבות "הכניסה לה" מיותר, כ"ה בכת"י ובדפו"ר ועי' ממ"ג): (י) תיבת "מחיצות" ליתא בדפו"ר: (כ) נדצ"ל **לגדולה**:

עין משפט נר מצוה

נד א מיי' פי"ז מהלכו' שבת הלכה כב טוש"ע א"ח סי' שפג סעיף ט:

ליקוטי רש"י

נראה מבחוץ ושוה מבפנים. אם נתנו לתוך מן הפתח שוה וכלה עובי הלחי עם אורך הדופן שבפנים ונראה שהוא סוף הדופן שאינו בולט כלום לתוך הבית הפתח אבל בולט הוא לצד רשות הרבים כנגדו או מן הצד ויכר לעומדים מבחוץ שאינו מן הדופן [סוכה יט.]. **תסתיים.** מתפרש אמיתו של דבר [מגילה יד:]. מיתמר שמועה בשם אומרה [ע"ז טז:]. **ומותבינן אשמעתין.** יש לי להשיב על דברי [קידושין נ:]. **חצר קטנה שנפרצה.** בגמלוה לגדולה גדולה מותרת ולא אסרי בני קטנה עילויה לבני גדולה פתח הוא דיש לה שיור מכאן ומכאן והוי כשני מבואות ופתח אחד ביניהן דלא אסרן אהדדי ולקמן מוקי לה בשאין קטנה רחבה יותר מעשר ולא יותר מעשר לא הוי פתח בני גדולה. **וקטנה אסורה.** דלדידה לאו פתח הוא אלא פירלה ונעשית רשותן של בני גדולה שהרי נתערבה עמהן [לעיל ה.].

רבינו חננאל

דמצא מין את מינו ונינער. אבל אם היה פתוח לרה"ר מותר. **רב אשי אמר כגון שרצפו פחות פחות מד'** במשך ד' אמות לרשב"ג דאמר כל פחות מד' טפחים אמרינן לבוד הוא נידון אותן ד' אמות הרצופות כלחיים כאילו מבוי בפ"ע הוא. וצריך לחי אחר להתירו רב' יוחנן הוא דאמר מבוי שרצפו בלחיים באנו למחלוקת רשב"ג ורבנן: ולמה אומר לדברי רשב"ג צריך לחי אחר להתירו. ב) נראה מבחוץ ושוה מבפנים הוא ליה לר' יוחנן דכי האי גוונא נידון משום לחי דכי אתא רבין אמר אפי' נראה מבחוץ ושוה מבפנים אינו נידון משום לחי. **תני ר' חייא כותל שצידו אחד כנוס מחבירו.** פי' כגון כותל רחב ועשה ראשו צר ונראה מבחוץ כמו לחי ושוה מבפנים או רחב מראשו והניח מעובין כמו טפח כגון שהתחיל רחב הכותל ד' טפחים והניח טפח והיצר ובנה נידון משום לחי. ואע"ג דר' יוחנן שמיעא ליה הא מתניתא (ר') [דר'] חייא כיון דלא ס"ל כוותה משום הכי לא תני לה אבל ר' חייא אי לאו דסבר לה כוותיה למה לי למיתניה. **אקשי רבא למ"ד נידון משום לחי** והתנן חצר גדולה שנפרצה לקטנה גדולה מותרת וקטנה אסורה ואמאי קטנה אסורה תשתרי בנראה מבחוץ ושוה מבפנים. **ודחי ר' זירא** בנכנסין כותלי קטנה בגדולה ג' טפחים שאינו נראה הנותר מן הכותל של גדולה כמו לחי שהרי יוצא ג' ואינו נראה מכללו. (ואמרינן ודלמא לבוד כאמ' כזה כותל קטנה היוצא ג' כאילו לבוד בכותל. ודחי ר' זירא בנכנסין כותלי קטנה בגדולה ג' טפחים שאינו הנותר מן הכותל של גדולה כמו לחי שהרי יוצא ג' ואינו נראה אכלוס). **ואמרי' ולימא לבוד.** כלומר ראה כותל קטנה היוצא ג' כאילו לבוד בכותל של גדולה ויהיה כותל של קטנה כלחי. וכי תימא כי אמרי' לבוד היכא דהוא פחות מג' טפחים והאי כותל של קטנה איפלג מכותל של גדולה טובא והא תני אדא קטנה בעשר גדולה בי"א הנה אין ביניהן אלא אמה אמה בלבד. **ודחי רבינא** במופלגת

חשק שלמה על רבינו חננאל ט) [נראה לפ"ל והא נראה מבחוץ ושוה מבפנים הוא משום דנראה מבפנים ושוה ליה לר"י]:

רבי היא דאמר בעינן. ב' שיורין לחצר של עשר הנפלגת במלואה: חצר ניתרת בפס אחד. אם נפרצה לרשות הרבים ונשתייר בה [ה] מצר ל' מותרת ונשאין הפירצה יותר מעשר עסקינן דאי יותר מעשר לא מהני ליה מתילה להאי חצר [ו]: **האי מאי אי אמרת בשלמא.** מתני' דלהוה שמעינן לה מעיקרא במכוונת קטנה כנגד אמצעיתה של גדולה ומהאמה היתילה נשמרו אלשה לכאן ואלשה לכאן וי"ל נראה מבחוץ ושוה מבפנים משני רוחות ואפילו הכי קטנה אסורה לנראה מבחוץ ושוה מבפנים [ז] אין לחי פחות מרוחב אלשה וכל שכן פסין דחצר דבעי רוחב כדבעי רבי יוסי בלחי: **ודרבינא.** לאוקמא במופלגין מזה בשנים ומזה בארבעה ליתא דא"כ לא הוה משתריא גדולה דפסק ב' טפחים לא מהני וכיון דליתא לדרבינא ליתא נמי לדרבי זירא דאוקמא בנכנסין דכיון דמכוונת אלשה מכאן ואלשה מכאן כניסה מאי מהניא הא כי נכנסין נמי איכא למשרייה (ג) בנראה מבחוץ ושוה מבפנים מב' רוחות [ח] ולא שרינן לה דמוקמינן ליה בנראה מבחוץ ושוה מבפנים אינו נידון משום לחי אלא משום הכי יהיב תנא שיעור לעודפה של גדולה שתהא יתירה על הקטנה אמה כי היכי דניהוו לה לגדולה אלשה מכאן ואלשה מכאן משום דרבי שי פסין בעי ורחבי' אלשה כרבי יוסי ומשום הימר גדולה נקט לה: **אלא אי אמרת נראה מבחוץ.** מהני וקטנה דאמתא הייגו טעמא משום דאיתא לדרבי זירא בנכנסין ולדרבינא במופלגין וליכא לגוד משני רוחות ואפילו הכי גדולה משתריא בגיפופין הנאחרין לה מאחורי הכניסות ואף על פי שרוחב האחד אינו אלא ב' טפחים דלא סבר לה כר' יוסי: **גדולה ב"א.** דיהיב תנא שיעורא לעודפה אמה למה לי: **אי למשרייה לגדולה.** דליהוי לה שיור משני לדין קאתי: **בעשר ושני טפחים סגי.** דהא רבי לא סבר לה כר' יוסי: **ואי למיסרה לקטנה קאתי.** כדי שירחקו כותלי אורך הגדולה מכניסתה של קטנה ד' טפחים מצד האחד דלא אינהי למיגר לגוד למשרייה ולאגמוריה דאי לאו הכי הוה שרינן לה לקטנה בנראה מבחוץ ע"י לגוד: **לישמעינן.** גדולה רחבה הרבה ומיפלגי טובא דהוי מילתא דפסיקא דהא לאו מילתא דפסיקא היא **הואיל** [ו] ומופלג' מכותל זה בשלשה ומכותל זה בשלשה ומי הגדולה רחבה הרבה הוה תני גמרינן מינה טפי דמשום הפלגה מיתסרא והא ליכא למימר דדק תנא בשיעוריה לאשמועינן דבהכי הוא דמיתסרא ובגליר מהכי לא דהא בי' וד' [ז] טפחים נמי מיתסרא וכגון דמופלגת בתאי טפח מכאן ובשלשה ותאי מכאן דמשתרי גדולה בגיפוף משהו מכאן ושלשה ותאי מכאן וקטנה מיתסרא דליכא לגוד משני רוחות: **אלא לאו** ש"מ. על כרחך דוקא שלשה מכאן ושלשה מכאן למשרייה לגדולה נקט לה ואפ"ה קטנה אסורה לנראה מבחוץ לא מהני ש"מ: **לא שמיע לי הא שמעתא.** לרבה בר רב הונא מרב הונא לנראה מבחוץ נידון משום לחי: **לחי המושך עם דופנו של מבוי.** לאת דופן המבוי שמעמיד תודו כנגד עובי הדופן דמיכסי תודו בעוביו של דופן דשוה מבפנים ונראה מבחוץ שאין תודו של לחי מכסה כל עובי הדופן שרחב ממנו: **בבולו.** בכל המבוי שהרי אין כאן לחי: **שמע מינה משך מבוי ארבע.** מדקאמר נידון משום מבוי: **בין לחיים אסור.** מדקאמר עד תודו הפנימי: **ושמע מינה נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי.** מדקאמר נידון משום לחי: **תיובתא והלכתא.** דהא אותבינה מתני' קטנה הנפרצה לגדולה: **דתני רבי חייא בוותיה.** כותל אחד כנוס כו': **עד במה.** יהא רחב ולא יהא צריך למעט לרבי יהודה: **בפסי ביראות שהתרתה בהן** [ח]. שלש עשרה אמה ושלש דתנן בפרק שני (לקמן יח:) עושין פסין לבירלאות שברשות הרבים והן עמוקין עשרה ואסור למלאות מהן ולהניח על שפתן שמונה מרשות היחיד לרשות הרבים והתירו חכמים לעשות ארבעה דיומדין לארבע פיאות ולשוויה בין הפסין רשות היחיד ומותר למלאות ושרי רבי יהודה להרחיק זה מזה מלא שני רצועות של ארבעה ברבע ושומיה בין פרה אמה ושני שלישי אמה דהוו להו שלש עשרה אמה ושלש לשמונה בקר: **והיא הנותנת.** מדה זו שאתה מניח בה איסור ליותר משלש עשרה אמה ושלש למבוי משום טעמא דלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד היא הנותנת טעם להיתר דהתם הוא דאיכא עומד מועט משום הכי לא התרתה בו יותר משלש עשרה אמה ושלש אבל מבוי דלרוחב פחות שרי ביה טפי: **אי נמי לאידך גיסא.** דלא תיתי ליה מפסי בירלאות דאילו התם הוא דהקלת בה קולא דמכשרת ליה בפרוץ מרובה על העומד אקיל נמי קולא אחריתא דלהוי תשוב פתח עד שלש עשרה אמה ושלש: **כלל בלל לא.** טפי מעשר לא: **אין הלכה כאותה משנה.** דאמתי אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה לקנה: **ומעמידו**

רבי היא דאמר בעינן שני פסין דתניא [ו] חצר ניתרת בפס אחד רבי אומר בשני פסין האי מאי אי אמרת בשלמא נראה מבחוץ ושוה מבפנים אינו נידון משום לחי ורבי סבר לה כר' יוסי ודרבי זירא ודרבינא ליתא משום הכי קטנה בעשר וגדולה באחת עשרה משום דר' סבר לה כר' יוסי אלא אי אמרת נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי ודרבי זירא ודרבינא איתא ור' לא סבר לה כר' יוסי גדולה באחת עשרה למה לי ממה נפשך אי למשרייה לגדולה קאתי בעשר ושני טפחים סגיא ואי למיסרה לקטנה קאתי לאשמועינן דמפלגי טובא אלא לאו ש"מ נראה מבחוץ ושוה מבפנים אינו נידון משום לחי ש"מ [ז] א"ר יוסף לא שמיע לי הא שמעתתא א"ל אביי את אמרת ניהלן ואהא אמרת ניהלן דאמר רמי בר אבא אמר רב הונא לחי המושך עם דפנו של מבוי [ז] פחות מד' אמות נידון משום לחי ומשתמש עם [ח] חודו הפנימי ד' אמות נידון משום מבוי ואסור [ז] להשתמש בכולו ואת אמרת לן עלה שמע מינה תלת שמע מינה בין לחיין אסור ושמע מינה משך מבוי בארבע ושמע מינה נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי והלכתא נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי [ז] תיובתא והלכתא אין משום דתני רבי חייא כוותיה: **והרחב מעשר ימעט:** אמר אביי [ז] תנא [א] **והרחב מעשר ימעט** ר' יהודה אומר אינו צריך למעט ועד כמה סבר רב אחי קמיה דרב יוסף למימר עד שלש עשרה אמה ושליש וקל וחומר מפסי ביראות [ז] ומה פסי ביראות שהתרתה בהן פרוץ מרובה על העומד לא התרתה בהן יותר משלש עשרה אמה ושליש שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד אינו דין שלא תתיר בו יותר משלש עשרה אמה ושליש והיא הנותנת פסי ביראות שהתרתה בהן פרוץ מרובה על העומד לא תתיר בהן יותר משלש עשרה אמה ושליש מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד תתיר בו יותר מי"ג אמות ושליש אי נמי לאידך גיסא פסי ביראות דאקילת בהו חד קולא אקיל בהו קולא אחרינא מבוי כלל כלל לא [ז] תני לוי מבוי שהוא רחב עשרים אמה נועץ קנה באמצעיתו ודיו הוא תני לה והוא אמר לה דאין הלכה כאותה משנה אלא היכי עביד אמר שמואל משמיה דלוי אין הלכה כאותה משנה אלא היכי עביד אמר שמואל משמיה דלוי **עושה**

רבי היא דאמר בעינן שני פסין דתניא וכו'. משמע לרבנן אפילו בחצר מרובעת סגי בפס משהו דבמרובעת פליגי כמו שאפרש לקמן (ג.): **ושני טפחים סגי.** האי ב' טפחים לאו דוקא דהא אמרינן (לקמן ד' יב.) בשתי רוחות משהו לכאן ומשהו לכאן ואין סברא לומר דמשהו לאו דוקא כדאמרינן פרק חלון (לקמן ד' פ.) גבי שיתופי מבואות ולריך להגביה כל שהוא וכמה כל שהוא טופח דאם כן הוה ליה לפרושי כי התם אי נמי בפס גמור סגי בשני משהויין אבל כותל עצמו לא תשיב פס אם לא ברוחב טפח דאין היכר כל כך בכותל כמו בפס גמור: **עושה**

מסורת הש"ס עם הוספות

(א) לקמן יב. ב) [לקמן מא. סו: עו. פט: נדריס מא. מכות ד. נדה לט. סג:], ג) ע' תוס' לעיל ה: ד"ה פחות, ד) [לקמן נח: כתובות מא: ב"ק טו:], ה) [לעיל ב:], ו) ע' מתני' לקמן טו:, ז) [לקמן לף יד:].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הא מאי וכו' ושוה מבפנים לא מהני דאינו נדון משום לחי וכיי בשי פסין דחצר: (ב) ד"ה ודרבינא וכו' הא כי נכנסין נמי איכא למשרייה בלבוד מצמי רוחות כנ"ל ומיהו "בנראה מבחוץ ושוה מבפנים" נמחק: (ג) תוס' ד"ה רבי היא וכו' שאפרש לקמן. נ"ב בלף י"ב ד"ה ורב נחמן:

ליקוטי רש"י

את אמרת ניהלן. רב יוסף אלה ושכח תלמודו והיה אבי תלמידו מזכירו [לקמן מא.]. **והרחב מעשר ימעט.** דזכו שיעור רוחב פחם פחמים וטפי מהכי לא מיקרו פחמ אלא פלגה ואלו בעינן פחמ ולריך לעגון קנים למעט רוחב כניסתה ולהעמידה על עבר אי על פחות [לעיל ב.]. **פסי ביראות.** שברשות הרבים ובירלאות עלמן רשות היחיד הן שעמוקין עשרה ואין יכול לעמלאות מהן ועושים פסין אלו לחכון להן סיקף שיהו הפסין הללו עושין את סביבות הבור רשות היחיד וימלא ויוליא ויניח שם ומיכנס בהממו ושקנה [לקמן יז:].

רב נסים גאון

אי אמרת בשלמא נראה מבחוץ ושוה מבפנים אין נידון משום לחי ור' סבר לה כר' יוסי. זה הדבר חוזר על מה שאמר ר' יוסי במשנה בפירקין (דף יד) ברוחב הלחיים ר' יוסי אומר רחבן ג' טפחים: **אמר רב יוסף לא שמיע לי הא שמעתתא אמר ליה אביי את אמרתה ניהלן ואהא אמרת ניהלן.** תמצא במס' נדרים בפרק אין בין המודר הנאה מחברו (דף מא) רב יוסף חלש אייקר ליה תלמודיה אהדריה אביי קמיה ובכל דזכתא היינו דאמר רב יוסף לא שמיעא לי הא שמעתא: **פסי ביראות שהתרתה כאן פרוץ מרובה על העומד לא התרתה בהן יתר מי"ג אמה ושליש.** עיקר שלו בפרק ב' (דף יז) דתנן עושין פסין לבירלאות ד' דיומדין נראין כה' ולפי שרוחב הדיומד ד' טפחים שהן אמה נמצא לשני הדיומדין ב' אמות (והכן) [וע"י כן] הותר לטלטל ביניהן בפרוץ מרובה על העומד. **ובתלמוד ארץ ישראל** (פרק עושין פסין ה"א) גרסי' שבכ"מ עומד מרובה על הפרוץ וכאן הקלתה עליו שיהא הפרוץ רבה על העומד והחמרתה עליו בדבר זה שבכ"מ עושה פס של [ד"ט וכאן של ו"ט] (י"ט) ופירוש י"ג אמה ושליש שביניהם הוא ששנינו (בסוף המסכת) [במשנת עושין פסין] ר' יהודה אומר של ד' ד' קשורות ולא מותרות נמצא בין ב' הדיומדין רוחב שיעור ח' פרות כשתתן לכל אחת מהפרות ב' אמות פחות שליש וכשתצדפנו לח' ימצא י"ג אמה ושליש ומיכן אמרו לא התרתה בהן יותר מי"ג אמה ושליש ומה שאמרו מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד כבר מפורש הוא בזה הפרק במשנה (דף טו) ובלבד שלא יהו פרצות יתירות על הבנין ובברייתא יש עוד ראם היה פרוץ מרובה על העומד אף כנגד העומד אסור וזה כלל לכל מחיצות שבת חוץ מפסי ביראות כמו שבארנו שהיא מיוחדת: ומאי

לג' אפילו ב' מחיצות חשיבי לר' יהודה שפיר משם ד' מחיצות כדאמר לקמן בפרק ב' [דף כב ע"א] (גליון): **ז]** פירש"י כלל יותר מעשר לא וא"ת האיך אפשר לומר כן דהא בהדיא קאמר ר' יהודה אינו צריך למעט ברחב מעשר ונראה דהכי קאמר ע"כ אין לדמות מבוי לפסי ביראות וליכא למישמע מינה לא איסור ולא היתר דאם באת לדמותן איכא למימר לאידך גיסא ומבוי כלל לא ואפי' יותר מעשר ימעט חה א"א דהא בהדיא קאמר ר"י אינו צריך למעט אלמא מדינא דפסי ביראות ליכא למישמע למבוי כלל (ריטב"א, רשב"א, תוס' רבינו פרץ): **ח]** בדפו"ר נוסף ונשתייר בה **פס:** **ו]** ס"א למשרייה **בלבוד** מב' רוחות **דהא איכא פחות מג' מכאן ומכאן מיהו כי אמרינן לבוד ונראה מבחוץ משכחת להו לב' פסין של ג' בסדר עובי הכותל ואפ"ה לא** שרינן לה דמוקמינן ליה בנראה מבחוץ ושוה מבפנים אינו וכו'. **ח]** (חכמת מנוח, רש"ש): **מ]** בדפו"ר דהא **בד'** טפחים (ותיבת "בי'" ליתא): **מ]** יש להוסיף **וכו'**. (ממ"ג):

עין משפט נר מצוה

נה א מיי' פי"ז מהל' שבת הלכה יד סמג עשין לרנגן ל טוש"ע ל"מ סי' שסג סעיף כו:

רבינו חננאל

במופלגת מכותל זה ד' **טפחים** ומכותל זה ב' טפחים וד' היא דצריך בחצר שני פסין דתניא חצר מתרת בפס אחד ר' אומר בב' פסין. עכשיו א"ת דד' זירא דאמר בנכנסין כותלי קטנה בגדולה ג' ליתא. ודרבינא נמי דאמר במופלגת [מכותל זה] ד' ומכותל זה ב' ליתא ולעולם אין נכנסין כותליה ולא אחד מהן רחוק ד' טפחין וכותליהן שוין הוו י"א אמה הוו ר' אמה נמצאת הגדולה יתירה על הקטנה ג' טפחים מיכן וג' טפחים מיכן. ומתני' ר' **היא ור' סבר לה כר' יוסי.** דאמר רוחבן של לחיים ג' טפחים לכל א' ולחיים מעליא הוו ואמאי קטנה אסורה דנראה מבחוץ ושוה מבפנים אינו נידון משום לחי. אלא אי אמרת נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי ור' זירא ודרבינא איתא ור' לא סבר לה כרבי יוסי אמאי תנא אדא גדולה ב"א קטנה בי' דאי לאסור קטנה קחני לאשמעינן אפילו מפלגא טובא אי למשרי גדולה לשמעינן דגדולה יתירה על הקטנה שני משהויין משהו מיכן ומשהו מיכן דהוויין לחיים של גדולה כדתנן רחבן ועוביין כל שהוא אלא לאו ש"מ נראה מבחוץ ושוה מבפנים אינו נידון משום לחי ש"מ. **אמר רב יוסף לא שמיעא לי הא שמעתא.** כבר פירשנוהו הא דאמר רב יוסף לא שמיעא לי הא שמעתתא במקומות הרבה דבר זה מפורש בגדרים כד חלש רב יוסף איעקר תלמודיה ואנשייה מצערה ועד איתפח אהדרי ליה אביי לחי אחר להתירו כו' ואסיקנא והלכתא נידון משום לחי: **פיסקא והרחב** מי' **אמות ימעט.** דאמרינן הא דאמר ר' יהודה [דא"ש] למעט אם הוא רחב כמה אליבא דר' יהודה אין צריך למעט. ובאנו לפרש טעמיה דר"י מפסי ביראות דמתיר התם רחב בין הדיומדין כמלא ב' רבקות של ד' ד' בקר. הנה ח' פרות וכל פרה מפורש כי עוביה אמה וב' שלישי אמה נמצא המקום שמכיל ח' פרות ח' אמה ונשאר עדיין מעובי הפרות ב' שלישי אמה לכל פרה הן ח' פרות הלא ט"ז שליש ה' אמה ושליש אמה וא' ק"ר מפסי ביראות ומה פסי ביראות שהתרתה בהן פרוץ י"ג אמה ושליש על העומד והוא הדיומד שהוא רחבו ג' טפחים ג' מיכן וג' מיכן וזהו הפרוץ מרובה על העומד. מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד. **ודחינן היא הנותנת** כלומר זו היא הראייה שהבאת ללמד ממנה. מראה כי חילוף מה שאמרת: **הא דתני לוי מבוי שרחב** כ' אמות נועץ קנה באמצעיתו ודיו כו' ליה הלכתא כוותיה

הגהות וציונים

ל] בכת"י ובדפו"ר **עד** חודו (וכ"ה נכון, וכ"ה ברש"י ד"ה בין לחיים, דק"ס): **ב]** בכמה כת"י הגירסא **ומותר** להשתמש בכולו (ועיין רש"י לעיל ט ע"ב ד"ה ורצינן), ועיין פי' רבינו יהונתן לעיל ה ע"א (א: בדפי הרי"ף) ד"ה נידון ובהג' הב"ח שם (אות נ') ועי"ש בדק"ס אות ד: **ג]** וא"ת ומה לפסי ביראות שכן צריך שם ד' מחיצות ולכך לא התרת בהן יותר מי"ג אמות ושליש תאמר במבוי דסגי בג' וי"ל דאין חילוק בין ד'